

IAK-formulier 'Wet verlaging griffierechten'

Wat is de aanleiding?

De ambitie in het coalitieakkoord Rutte-IV is om de toegang tot het recht voor burgers en het MKB te vergroten door de tarieven voor griffierechten in het bestuursrecht en voor civiele zaken te verlagen met 25%. Hiervoor is vanaf 2024 structureel 55 miljoen euro gereserveerd. Verlaging van griffierechten in het bestuursrecht past bij het streven om de rechtsbescherming van burgers tegen de overheid te versterken. Verlaging van griffierechten in het privaatrecht past bij het versterken van de toegang tot rechtspraak en geschiloplossing. De afgelopen jaren is onder andere door de Raad voor de rechtspraak een afname geconstateerd van het aantal zaken met relatief lagere vorderingen. De hoogte van de griffierechten (met name in de verhouding tot de lagere geldvorderingen) wordt in civiele zaken als een van de (mogelijke) oorzaken genoemd van de geconstateerde afname.¹

Wie zijn betrokken?

1. Burgers, bedrijven en/of overheidsinstanties die een geschil hebben.
2. De Rechtspraak: int de griffierechten.
3. Advocaten, gerechtsdeurwaarders of andere instanties die burgers of bedrijven beroepsmatig bijstaan bij gerechtelijke procedures en die rechtszoekenden informeren over de hoogte van de proceskosten waaronder griffierechten.

Wat is het probleem?

De hoogte van het griffierecht wordt ondanks de recente verlaging van een deel van de tarieven voor lagere categorieën nog steeds als hoog ervaren. De kosten vormen een drempel om een rechterlijke procedure te starten en kunnen daarmee de toegang tot de rechter beperken. Verlaging van die drempel zou het voor burgers en MKB-bedrijven eenvoudiger maken om naar de rechter te stappen of zich te verweren of te voegen in een rechterlijke procedure.

Wat is het doel?

Een belangrijk element uit het coalitieakkoord is het vergroten van de toegang tot het recht voor burgers en MKB'ers. Toegang tot de rechter is essentieel voor het vertrouwen in de overheid en een belangrijke pijler van de rechtsstaat. Het versterken van de rechtsstaat doen we onder andere door de toegang tot het recht en tot de rechter te vergroten. Een belangrijke maatregel daartoe is de verlaging van griffierechten voor burgers en bedrijven in het burgerlijk recht en het bestuursrecht, zodat het voor burgers en bedrijven goedkoper is om naar de rechter te stappen. Daarmee wordt de drempel die wordt ervaren in de toegang tot de rechter, verlaagd.

Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De verlaging van griffierechten vergt een wetswijziging.

Wat is het beste instrument?

De verlaging van griffierechten met 25% voor (hoger) beroepschriften, dagvaardingen, verzoekschriften, procesinleidingen en verweerschriften voor burgers en bedrijven in het

---

¹ Zie onder meer: Raad voor de rechtspraak (2019). Rechtspraak Jaarverslag 2018, p. 44 en WODC (2020). Geschilbeslechtingdelta 2019. Over verloop en afloop van (potentieel) juridische problemen van burgers, p. 50 en 61.

burgerlijk recht en het bestuursrecht is een belangrijke maatregel om de toegang tot de rechter te vergroten. De verlaging van griffierechten vergt een wetswijziging. In samenhang met de verlaging wordt ook op andere manieren de toegang tot het recht vergroot, bijvoorbeeld door te bevorderen dat burgers en bedrijven kiezen voor een minnelijke geschiloplossing als dat beter past. Met deze maatregelen wordt gestimuleerd om pas naar de rechter te stappen als dat echt nodig is. Om deze andere maatregelen mogelijk te maken worden niet alle tarieven met 25% verlaagd. Uitgezonderd zijn de vorderingen in de categorieën met een financieel belang van meer dan 100.000 euro en de procedures bij de Netherlands Commercial Court. De verlaging van de tarieven moet bijdragen aan de toegang tot de rechter en bij dergelijke vorderingen heeft de hoogte van het tarief een beperktere invloed op de beslissing om te procederen, omdat het griffierecht slechts een beperkt deel van het totale bedrag vormt. Door deze tarieven niet te verlagen komt er naar schatting € 3 miljoen aan financiële middelen beschikbaar die ingezet worden voor andere maatregelen om de toegang tot het recht te verbeteren. Deze maatregelen tezamen zullen naar verwachting een groter effect hebben op de doelstelling van het vergroten van de toegang tot het recht dan een verlaging van de griffierechten voor hogere vorderingen. Parallel aan de internetconsultatie van dit wetsvoorstel wordt het document 'Verbetering van de toegang tot het recht' in consultatie gegeven. In dit consultatiedocument wordt ingegaan op de maatregelen die zullen worden verkend, voortgezet of in gang worden gezet om de toegang tot het recht te versterken.

Wat zijn de gevolgen?

Voor veel zaken in het burgerlijk en bestuursrecht worden de tarieven met 25% verlaagd. Hierdoor wordt de drempel die wordt ervaren in de toegang tot de rechter verlaagd, maar blijft de aansporing van rechtzoekenden om een zorgvuldige afweging te maken alvorens zij een procedure starten, in stand. Door het verlagen van de financiële drempel om een geschil aan de rechter voor te leggen, zullen partijen eerder een zaak voorleggen aan de rechter waarvoor eerder de kosten een belemmering vormden. Het aantal zaken zal dus toenemen, waardoor ook het beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand zal toenemen. Voor de partijen die de procedure verliezen, leidt de griffierechtenverlaging tot een lagere proceskostenveroordeling. Daarnaast dalen de ontvangsten voor JenV aan griffierechten per zaak. Naar verwachting leiden de toename van het aantal zaken en van het beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand en de daling van ontvangsten per zaak tezamen tot een inkomstenderving van ca. 52 miljoen euro voor JenV.